

Wiedza pacjentów chorych na cukrzycę typu 2 na temat stopy cukrzycowej a podejmowane przez nich działania profilaktyczne

Monika Grzelak¹, Ewa Kobos², Zofia Sienkiewicz²

¹studentka kierunku pielęgniarstwo, Warszawski Uniwersytet Medyczny

²Zakład Pielęgniarstwa Społecznego, Warszawski Uniwersytet Medyczny

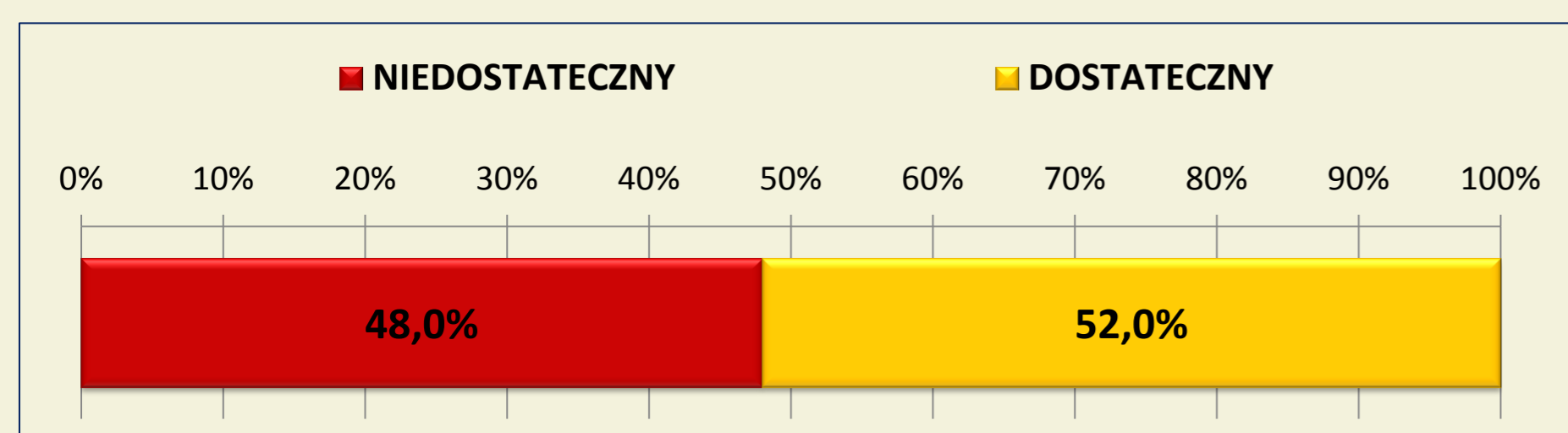
Wprowadzenie: Występowanie zespołu stopy cukrzycowej jest jednym z głównych powodów niepełnosprawności pacjentów chorujących na cukrzycę. Zespół stopy cukrzycowej w Polsce według danych epidemiologicznych występuje u około 5–10% osób chorych na cukrzycę, w tym znacznie częściej w przypadku cukrzycy typu 2 (18%) niż typu 1.

Cel badań: Określenie poziomu wiedzy pacjentów chorych na cukrzycę typu 2 na temat stopy cukrzycowej oraz analiza podejmowanych przez nich działań profilaktycznych.

Materiał i metody: Dane do analiz zebrano wykorzystując autorski test wiedzy oraz skalę zachowań profilaktycznych. W badaniu udział wzięło 100 pacjentów leczonych w specjalistycznej poradni diabetologicznej w wieku 40-89 lat (średnia wieku 63 lata), czas trwania choroby co najmniej 1 rok (średni czas trwania choroby 7 lat). 69% pacjentów było leczonych lekami p/cukrzycowymi, problemy ze stopami miało ogółem 83% badanych.

WIEDZA

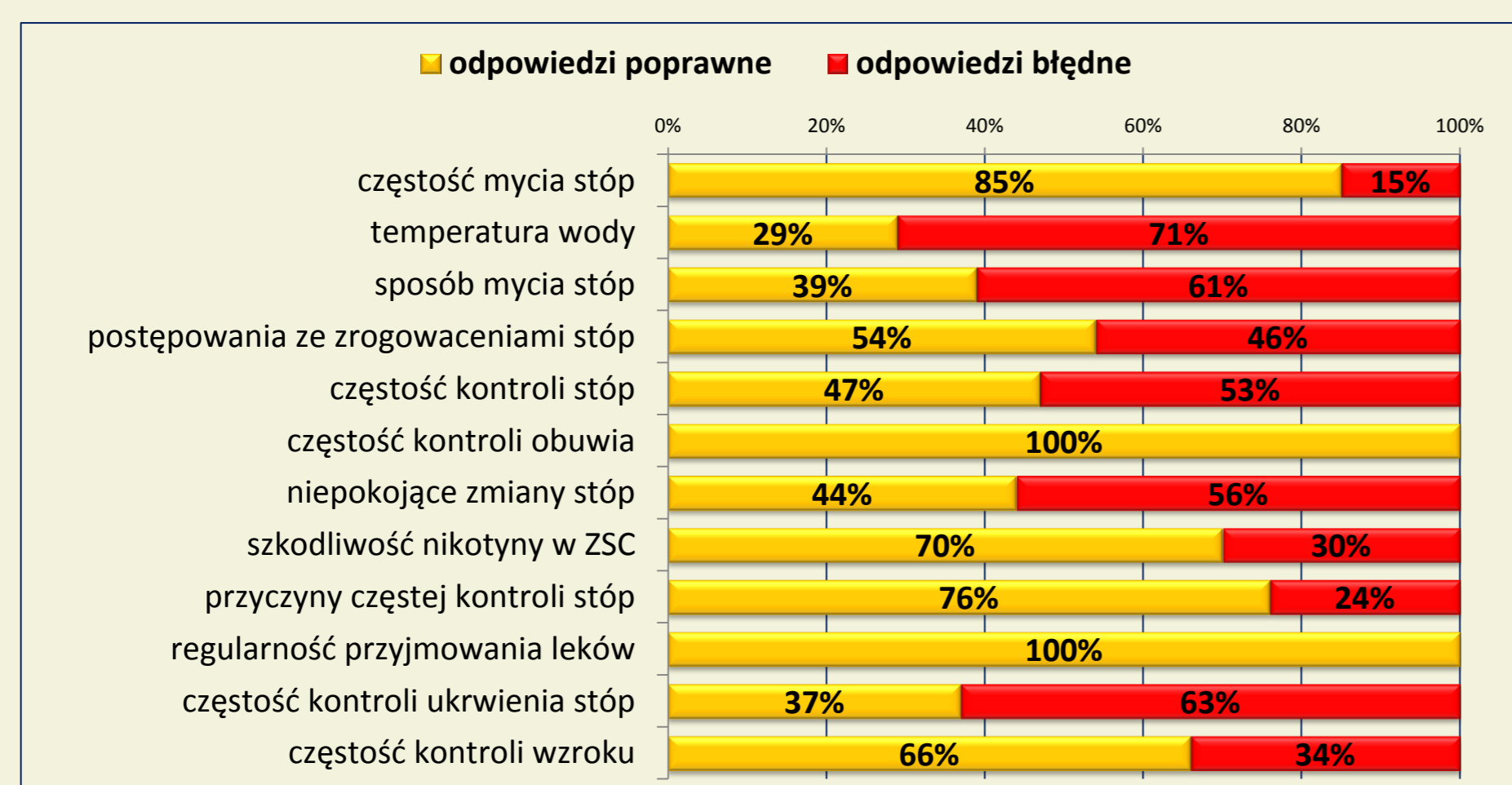
Ryc. 1. Poziom wiedzy pacjentów na temat stopy cukrzycowej i jej profilaktyki

Tab. 1. Poziom wiedzy na temat stopy cukrzycowej i profilaktyki a płeć, wiek, miejsce zamieszkania, wykształcenie i czas trwania choroby

Grupa	N	Niedostateczny poziom wiedzy		Dostateczny poziom wiedzy		Test χ^2 [r(X,Y)]
		[n]	[%]	[n]	[%]	
PLEĆ						
Kobiety	62	29	46,77%	33	53,23%	0,0313 p=0,757
Mężczyźni	38	19	50,00%	19	50,00%	
WIEK						
Do 55 lat	23	10	43,48%	13	56,52%	0,0659 p=0,515
56-65 lat	33	15	45,45%	18	54,55%	
66-75 lat	32	17	53,13%	15	46,88%	
76 lat i więcej	12	6	50,00%	6	50,00%	
MIEJSCE ZAMIESZKANIA						
Wieś	41	27	65,85%	14	34,15%	0,2381 p=0,017
Miasto <100	31	10	32,26%	21	67,74%	
Miasto >100	28	11	39,29%	17	60,71%	
WYKSZTAŁCENIE						
Podstawowe/gimnazjum	15	15	100,00%	0	0,00%	0,7181 p=0,000
Zasadnicze zawodowe	41	30	73,17%	11	26,83%	
Średnie	31	3	9,68%	28	90,32%	
Wyższe	13	0	0,00%	13	100,00%	
CZAS TRWANIA CHOROBY						
1-5 lat	28	12	42,86%	16	57,14%	0,0991 p=0,327
6-9 lat	50	24	48,00%	26	52,00%	
10 lat i więcej	22	12	54,55%	10	45,45%	

Ryc. 2. Wiedza pacjentów na temat profilaktyki stopy cukrzycowej

ZACHOWANIA PROFILAKTYCZNE

Tab.2. Natężenie podejmowania działań profilaktycznych – wartości średnie

Grupa zachowań	Liczba punktów	Średnia (±SD)	Min.	Dolny kwartyl	Med.	Górny kwartyl	Maks.
Higiena i pielęgnacja stóp	Min 10 pkt. Max 40 pkt.	26,94 (±2,36)	21	25	27	29	32
Aktywność fizyczna	Min 4 pkt. Max 8 pkt.	4,69 (±0,72)	4	4	5	5	6
Żywność	Min 5 pkt. Max 20 pkt.	12,69 (±1,65)	9	12	13	14	16
Badania i wizyty kontrolne	Min 5 pkt. Max 20 pkt.	11,69 (±1,19)	9	11	12	13	14
OGÓLEM	Min 14 pkt. Max 88 pkt.	56,01 (±4,20)	47	53	57	60	64

Tab.3. Średnia natężenia podejmowania zachowań profilaktycznych a płeć, wiek, miejsce zamieszkania, wykształcenie i czas trwania choroby

Grupa	N	Średnia (±SD)	Min.	Dolny kwartyl	Mediana	Górny kwartyl	Maks.
OGÓLEM	100	12,7 (±3,85)	5	9	13	16	20
PLEĆ (r(X,Y)=0,0906, p=0,370)							
Kobiety	62	56,31 (±4,33)	48	53	57,5	60	64
Mężczyźni	38	55,53 (±3,99)	47	53	56	53	58
WIEK (r(X,Y)=0,2077, p=0,038)							
Do 55 lat	23	57,04 (±4,82)	47	55	59	61	63
56-65 lat	33	56,73 (±4,15)	48	53	57	60	64
66-75 lat	32	54,91 (±4,07)	48	52	54,5	58	62
76 lat i więcej	12	55,00 (±2,70)	51	53	54,5	56,5	60
MIEJSCE ZAMIESZKANIA (r(X,Y)=0,0120, p=0,905)							
Wieś	41	55,41 (±4,31)	48	52	55	59	64
Miasto <100	31	57,45 (±3,35)	52	54	57	60	63
Miasto >100	28	55,29 (±4,62)	47	51,5	55,5	60	62
WYKSZTAŁCENIE (r(X,Y)=0,6047, p=0,000)							
Podstawowe/gimnazjum	15	50,87 (±1,99)	47	50	51	53	53
Zasadnicze zawodowe	41	54,85 (±3,66)	48	52	55	58	61
Średnie	31	59,22 (±2,69)	53	57	60	61	64
Wyższe	13	57,92 (±3,15)	53	55	59	60	63
CZAS TRWANIA CHOROBY (r(X,Y)=0,0983, p=0,331)							
1-5 lat	28	56,79 (±4,48)	47	54	58,5	60	63
6-9 lat	50	55,72 (±3,94)	48	53	55,5	59	64
10 lat i więcej	22	55,68 (±4,47)	48	52	55,5	60	62

Tab.4. Natężenie podejmowania działań profilaktycznych a poziom wiedzy – wartości średnie

Grupa zachowań	Niedostateczny poziom wiedzy (n=48)	Dostateczny poziom wiedzy (n=52)	Test χ^2
Higiena i pielęgnacja stóp	26,17 (±2,49)	27,65 (±2,00)	0,3169; p=0,000
Aktywność fizyczna	4,52 (±0,71)	4,85 (±0,70)	0,2267; p=0,000
Żywność	11,92 (±1,68)	13,40 (±1,26)	0,4527; p=0,000
Badania i wizyty kontrolne	11,10 (±1,04)	12,23 (±1,06)	0,5291; p=0,000
OGÓLEM	53,71 (±3,94)	58,13 (±3,22)	0,5291; p=0,000

Wnioski:

- Ogółem połowa pacjentów wykazuje niedostateczny poziom wiedzy na temat stopy cukrzycowej i jej profilaktyki.
- Pacjenci mieszkający na wsi oraz mający niższe wykształcenie wykazują niższy poziom wiedzy.
- Pacjenci starsi wiekiem i mający niższe wykształcenie wymagają częstszej kontroli podejmowanych działań profilaktycznych oraz wsparcia w tym zakresie.
- Pacjenci posiadający większą wiedzę znacząco częściej podejmują działania profilaktyczne.